

Rapport med anbefalinger etter møte med en gruppe transungdommer

Barneombudet hadde 2.5.2018 møte med åtte ungdommer som definerer seg som trans eller født i feil kropp. Tema for møtet var særlig behandlingstilbudet slik det er i dag og om det å være trans på skolen.

Denne rapporten er ment som en oppsummering av møtet. Anbefalingene ble vi enige om under møtet, og det som står under hver anbefaling er hentet fra hva ungdommene sa under møtet. Rapporten blir en del av Barneombudets grunnlag for å arbeide videre for et godt behandlingstilbud for transungdommer.

Behandlingstilbudet til denne gruppen er i dag organisert ved at det finnes et nasjonalt behandlingstilbud ved rikshospitalet (NBTS). Ungdommer og andre henvises dit fra fastlege, BUP eller Helsestasjon for kjønn og seksualitet (HKS) i Oslo. NBTS forholder deg til diagnosen transseksualisme som ikke omfatter alle som opplever kjønnsdysfori/-inkongruens.

Denne rapporten inneholder noen anbefalinger og ønsker fra ungdommer som har erfaringer med dagens system.

Anbefaling nr 1: Å få behandling fortere

Det er lang ventetid på NBTS på Rikshospitalet. Ventetiden er vanskelig å takle. Flere har opplevd å få behandlingen utsatt. Ventetid og utsettelse har mye å si i hverdagen. Et eksempel er at når man har nådd puberteten og skal på stranda, så vil man ikke gå med lite klær som de andre. I stedet kommer man med hettegenser.

Det er også lang tid fra man begynner hormonbehandling til man kan få kirurgi. Det er noen som velger private løsninger. Det er dyrt – «toppkirurgi» koster ca 40 000.

Flere av ungdommene har fått hormonbehandling privat. Dette må foreldrene eventuelt betale for selv, og det koster en del. Alle har ikke råd. Flere opplever at dette er vanskeligere nå, de private er redde for å bli anmeldt. Flere av ungdommene mener at de private har høyere kompetanse og forstår dem bedre enn NBTS.

Litt om hvordan man blir behandlet på NBTS

Ungdommene hadde mange meninger om hvordan de ble tatt imot og behandlet på NBTS. De beskriver for eksempel at de får spørsmål som de ikke forstår og som de opplever ikke er relevante. Det kan for eksempel være spørsmål om onani, seksuell orientering, vrangforestillinger eller selvmord. Ungdommene opplever også at de blir stilt de samme spørsmålene flere ganger.

Noen har diagnoser, for eksempel asperger, og da opplever de at utredningen tar lenger tid, og at de ikke får hjelp fordi NBTS mener at de må behandle det andre først. De «stabile» for behandling fortere enn de «ustabile». Noen av ungdommene ser det motsatt: Det er de som sliter mest som bør prioriteres.

Det er flere av ungdommenes inntrykk at mange får avslag og at man må svare «riktig» på spørsmål for å få behandling.

Anbefaling nr 2: Å få fortere og oftere timer

Flere opplever, særlig i starten, at de ønsker tett oppfølging. På NBTS har noen opplevd å få time hver femte måned. De har også opplevd at timer blir utsatt eller avlyst på kort varsel. Noen setter dette i sammenheng med at de har påbegynt behandling privat.

Alle trenger ikke time like ofte, men et forslag som flere synes er greit er ca en gang i måneden.

Mellom behandlingstimen er det mange som ønsker et tilgjengelig tilbud der man kan snakke med noen. HKS i Oslo er et slikt tilbud som ungdommene setter stor pris på.

Anbefaling nr 3: Hormoner på blå resept hos fastlegen

Hvis man får diagnose, bør behandling skje lokalt, i regi av fastlegen. Henger sammen med anbefaling 1, 2 og 4.

Anbefaling nr 4: Å kunne få personlig behandling, som passer for deg, når og hvordan og hvor ofte du vil få time

Transungdom er ikke én type folk. De er forskjellige og trenger tilpasset oppfølging. Ungdommene forteller at de er fornøyd når de kan ta kontakt selv når det er noe de ønsker å snakke om eller trenger hjelp til, og at de kan få time i løpet av en uke. Behandling der det er mange standardspørsmål og skjemaer oppleves som lite tilpasset og personlig. For noen passer spørsmålene ikke så godt, og de føler at de ikke blir sett.

Anbefaling nr 5: Det blir vanskelig å ha gym og svømming- viktig med god tilpasning

Flere har opplevd at det er vanskelig med garderobesaker når man skal ha gym og svømming, og at skolen kunne vært flinkere til å legge til rette. Det føles veldig feil å måtte bruke eller gå gjennom «feil» garderobe.

Noen av ungdommene har opplevd at undervisningen i skolen er streit og cis og litt gammeldags. Flere forteller også at skolen er støttende, forstår og at lærere gjør så godt de kan for å tilpasse. Så her er det variasjon. For de som har fått god støtte på skolen, er det veldig bra og betyr mye.